

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI SZAKKÖZLÖNY.

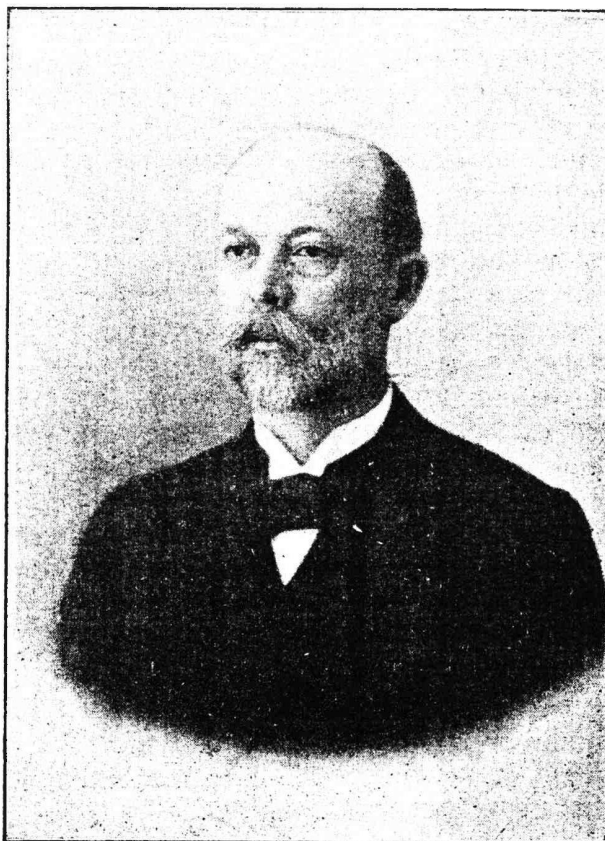
Felelős szerkesztő: Sajó Sándor.

Laptulajdonos:	Kiadó:
A „Népnevelők Budapesti Egyesülete.”	„HUNNIA”-nyomda, VI. Szerecsen-u. 65.
Megjelenik a lap minden szombaton.	A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz:
ELŐFIZETÉSI ÁRA:	Dohány-utca 65. sz. alá küldendő
Egész évre. 4 frt	Előfizetési pénzek, reklamációk és hirdetések a kiadóhoz:
Fél évre. 2 „	„HUNNIA”-kő- és könyvnyomda-intézetek:
Negyed évre. 1 „	(VI. Szerecsen-utca 65. sz. alá) küldendő.
Pályázatokat és egyéb hirdetéseket petitsoron- kint 10 krral számítunk.	
— Kéziratokat nem küldünk vissza. —	

Az igaz ember.

A nagy Eötvös halála óta nem volt olyan halottja a magyar tanítóságnak, mint az, a kit a múlt vasárnap fogadott kebelébe az anyaföld. Senki melegebben, nemesekben nem szeretette a magyar tanítóságot, mint Szathmáry György. Ha valaki iránt mély hálával tartozik a tanítóság, ő az, az igaz ember, kiben nem volt hamisság.

Szathmáryifju korától kezdve egy gondolatnak élt: a magyar nemzeti állam gondolatának. Mint publicista, képviselő, tisztviselő és társadalmi embere nagy eszme megvalósulá-

Szathmáry György.

sán munkált egész lelkével és szívével. Igen a szívével is. Hivebb, melegebbkeblű, nemzeti érzületében őszintebb, igazabb fia nem volt ennek a nemzetnek, mint Szathmáry György. Leghőbb vágya volt, hogy az a népcsalád, melynek ő édes gyermeke, egységes, erős, hatalmas és boldog legyen és e vágyát fiui meleg szeretete tántoríthatatlan hitté fejlesztette. A ki

öt valaha arról a kérdésről beszélni hallotta, be kellett ismernie, hogy a meggyőződés igaz emberét hallja, a ki nem azért karolja fel e gondolatot, mert a nemzetiségi eszme századában ez divat és pedig olyan divat, mely némelyeknek egyéni hasznát is hajt, hanem azért, mert *hiszen* benne s mert megvalósításán munkálni élete legfőbb törekvése. Az ő ereje, tüze és lelkesedése, melylyel kulturpolitikai eszméi mellett szót emelt, még azoknak is tiszteletet parancsolt, a kik a cselekvés módjára nézve nem voltak vele egy véleményen. Mert hát voltak ilyenek is.

Szathmáry megfigyelte az életet és ennek alapján arra a meggyőződésre jutott, hogy a nemzeti állam kiépítése céljából kulturintézményeinkkel az érintkezési vonalakat kell megszállni. Ezeken a vonalokon szakadatlan küzdelem folyik, meg kell segíteni a magyart, hogy védekezhessék, megerősödjék s ha megerősödött, hódíthasson is a kultúra fegyvereivel. Ez a felfogás rövid idő alatt megdöntötte s a lomtárba helyezte a „magyarosító“ törekvést, mely azt hitte és hirdette, hogy az elemi iskola által a nemzetiségi tömböket rövid idő alatt megőrli. A Szathmáry eszméje nem sokáig maradt egyedül uralkodó eszme; jött a *magyarság erősítésének* gondolata, mely szintén figyelmet, erőt, áldozatot igényelt.

Szathmáry elszántan küzdött törekvései mellett s a mig életerejét a gyilkos betegség meg nem törte, diadalra is vitte terveit. Az általa elvetett egészséges mag sűrűen kelt ki az érintkezési vonalokon sűrűen elhelyezett magyar népoktatási intézetek alakjában.

Helyes-e a Szathmáry György kulturpolitikája? erre a kérdésre a történelem ad majd feleletet, azt azonban már ma is konstatálnunk lehet, hogy a népoktatás nagy nemzeti jelentőségének elismertetése érdekében kifejtett tevékenysége teljes sikert aratott. Nem vagyunk elfogultak, nem tulajdonítjuk a sikert tisztán neki (hiszen kisebb-nagyobb eltéréssel mások is hirdették, a mit ő hirdetett); az oroszán-rész azonban mégis őt illeti; mert *úgy* senki más nem hirdette az ígét, miként ő. „A ki nem ég, nem gyújt.“ Ő égett és gyújtott. Az ő erős meggyőződése meggyőződést keltett. Az ő lankadatlan tevékenysége tette erőssé széles körökben a tanítóság nagy nemzeti missziójáról táplált hitet. S ezen hitnek védpajzsa alatt nagyot nőtt a tanítóság. Ime ezt köszöni első sorban a magyar tanítóság Szathmáry Györgynek. Ha nem is tisztán neki, de sokkal inkább neki, mint bárki másnak. A Kossuth-féle „harmatos“ mondás és a Jókai ismeretes maximája a magyar tanító hivatásáról szép zsuzsuk, melyeknek alig van más hasznuk, minthogy szépek, míg rájuk nem ún. az ember.

De a tanítóság nemcsak a nemzet szemében való növekedését köszöni Szathmárynak; köszön ennél becsesebbet is, köszöni a *szeretetet*, melyet magával vitt a miniszteriumba. E tekintetben is övé az úttörés érdeme.

Mindnyájunk emlékezetében van még a Trefort korszak ridegségével, szervezetlenségével. A mint Szathmáry a lábát a miniszteriumba betette, olvadni kezdett a jég s lassankint teljesen eltűnt. Ma már szerető, bátorító szó hangzik a legelsőbbek részéről is a tanítóság felé, mely szavaknak tettek adnak nyomatékot. Hála és elismerés érte annak, a ki elsőnek lépett a szeretet útjára. Rálépett, mert eszméinek

diadalra vitele érdekében szükségesnek látta s rálépett, mert szeretettől, gyöngédségtől túláradó szíve kényszerítette. A krisztusi jóságnak a tüzeit mindnyájunkkal közös emberi gyarlóságok hamu alá rejthették szívében egy-egy rövid időre, de el nem olthatták soha. S ez a tűz legerősebben melegítette a *szegény* tanítókat, a kiknek erre legnagyobb szükségük volt.

Fel-fellobbanó haragja volt a hamu szeretetének tűzén. Ember volt; nemcsak szeretni, gyűlölni is tudott. De haragja, indulata nem vala tartós. A mi az emberben salak, nem tudta őt sokáig hatalmában tartani. „Mig a szellő tova repült, addig tartott a haragja.“ Őszinte megbánás és jóvátétel követte a kitört vihart. Nem a számító, a következményektől féltő ember megbánása volt az, hanem a nemes emberé, kit nem hagy nyugton, üldöz az a tudat, hogy embertársának rossz pillanatokat okozott. Az igaz embert mutatja ő még gyarlóságában is.

Erősen, szenvedélyesen szerette családját, a népcsaládot, melyhez tartozott, a szegényeket, a kiknek fölője helyezte nem a *sors*, de az *isten Gondviselés*; ámde szeretetének ennyi nagy tárgy sem szabott határt. Az olyan szívből, mint az övé az emberi nem szeretetének is hely jutott. Olvassátok iratait, fordításait s meggyőződtek róla, hogy az ő szép lelke minden nagy és nemes dolgot felkarolni igyekezett, a mit az ember javára szolgálónak vélt.

És ime az igaz ember, a szép lelkű nemes ember nincs többé. Az a szív, mely annyi nagy dolgot tartott átölelve, csendesen porlik egy maroknyi helyen mindnyájunk édesanyja a hazai föld ölén.

Az eszményibe vetett hit vezette lépteit még a sirba is. A nagy műveltségű századvégi ember a *feltámadás hitében* halt meg. Hosszas betegsége szomorú napjaiban minden érzékével és egész lelkével élvezte a napnak szobájába hatoló világosságát. Fájdalom, kevés ideig élvezhette. Találjon kárpótlást a hitt és remélt örök világosságban!

Ember János.
